

Naročnina mesečno 25 Din, za izozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za izozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2054

SLOVENEK

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Žena v javni službi

Ob priliki pravkar prične proračunske debate v našem parlamentu, je nekaj govornikov omenilo tudi jako pomembno, a nič manj delikatno vprašanje zaposlitve ženskih delovnih in uradniških moči v državnih službah. Čutiti je, da zglede tujine tudi na naših tleh dobivajo odmeva. Fašistična Nemčija in Italija sta namreč že lansko leto v tem oziru napravili splošno revizijo dosedanje prakse. Zakonodajalec v Rimu in v Berlinu se je postavil na stališče, da je postopoma, v nekaj letih treba kar moč popolnoma izločiti ženske delovne moči iz državne službe. Za tako odločne ukrepe po izjavah vodilnih politikov ni bila edino merodajna le vedno večja nezaposlenost moških, zlasti mlajše generacije, ki radi svoji prisilne nedelavnosti predstavljajo veliko socialno nevarnost za državo, ampak v veliki meri tudi želja nacionalnih režimov, da okrepe družinsko življenje in omogočijo iz splošno narodnih ozirov čim večje in čim lažje ustanavljanje družinskih edinic.

Ne vemo prav, ali so bili prav isti nagibi merodajni tudi za naše parlamentarce, da so sprožili vprašanje o zaposlitvi žen v javnih službah, razumemo pa, da je zavladalo v skupščini splošno presenečenje, ko je govornik ugotovil, da je samo v državni službi zaposlenih nad 40.000 ženskih moči, to je skoraj petina vseh državnih uradnikov in nastavljenec. Pri nadaljnji debati o tem predmetu skupščina zaenkrat sicer še ni ničesar konkretno odločila, je pa eden govornikov zelo umestno poudaril, da je pri obravnavanju tako perečega vprašanja treba previdno postopati, »da se ne napravi krivica tam, kjer se je hotela deliti pravica«.

Telega pravilnega vodila se bo treba držati, kadar pride do konkretnih odločb v tako globoko v naše družabno življenje posegajočem problemu. Kajti, mislimo, da še vedno lahko postavimo trditve, da bi velika večina žensk, ki danes v javnih službah konkurirajo moškemu kolegom, raje danes kot jutri posvetile svoje delo domačemu družinskemu življenju, ko bi bili za to podani zadostni družabni in gospodarski pogoji. Saj menda še vedno velja izrek, da je zdrava, naravna ženska vsak čas pripravljena zamenjati doktorski klobuk za mesto ob zibelki. Gotovo ne toliko večja ženska izobrazba zadnjih desetletij, kakor neugodne družabne in gospodarske razmere so povzročile, da se toliko deklet bori za neodvisno eksistenco v javnosti, ker si pač ne morejo — le redko nočejo — ustvariti lastnega domačega ognjišča.

Se mnogo bolj bo mizerija pri veliki večini omoženih žen vzrok, da se potegujejo za javne službe. Res, ne pri vseh, gotovo pa pri veliki večini! Težko, da ne bi zakonska žena, zlasti pa še mati čutila, kako njena služba v tovarni, v uradu ali kjerkoli izven doma posredno ogroža temelje njenega srečnega zakonskega in družinskega življenja. Zaposlitev poročene žene izven doma predstavlja vedno neko kalamiteto. Kajti gospodinjstvo, zlasti pa še materinstvo nalaga tako vsestransko zaposlitev, da povzije popolnoma vso žensko delavnost. Prisiljena odsotnost žene in matere od družinskega ognjišča je vzrok nazadovanja rojstev in rastoče depopulacije, kjer pa so otroci, pa pomenja veliko oviro za njih pravilno in zdravo vzgojo. — Pristavimo še to, da predstavlja delo po tovarnah in pisarnah za dekleta in ženo čisto tudi veliko moralno nevarnost, ko so pogosto izpostavljene ogabnemu izsiljevanju in delovnim pogojem, ki kruto žalijo sleherni ženski dostojanstvo.

Večina žensk bi torej gotovo ne protestirala, če bi namesto javnih služb kje drugje, predvsem v družinskem življenju, mogle najti primerno eksistenco. Toda zaenkrat, žal, takih razmer še ni. Treba jim je pa vendarle pripravljati vsaj temelj, kakor delajo tudi drugod in sicer na ta način, da se čim več moškimi ustvari primerna eksistenco in s tem možnost ženitve, kar ima za posledico, da se prav toliko ženam in dekletom omogoči življenje v družini. V Nemčiji imajo v tem oziru prav iz zadnjega časa jako socialen zakon. Predvsem dobi moški, ki se poročijo, primerno zvišano plačo, da more živiti tudi ženo in pozneje otroke. Razen tega daje država posojilo do 1000 mark tistim dekletom, ki so v državni službi in stopajo v zakon. Ker po poroki žena izgubi svojo službo, pride mladina zakoncema posojilo, ki ga odplačuje v nizkih obrokih, zelo prav, da si uredita za silo svoje gospodinjstvo in da premagata začetne težave. Baj se je ta način zelo dobro obnesel. Moški imajo pogum, da se poročajo, istočasno pa se postopoma izločuje vedno več žensk iz državnih služb, katerih mesta zasedajo moški — ustanovitelji novih družin.

Ako bi se tudi pri nas postavilo načelo, naj se omožena žena iz javne službe vrne domačemu ognjišču, bi bilo v vsakem oziru takšen ukrep pozdraviti, seveda le pod tem pogojem, če se je njihovim možem istočasno omogočila tolikšna plača, da more cela družina od tega stanu primerno živeti. Zal, da naš zakon o zaščiti delavcev iz leta 1922 zaenkrat še pogroša obvezne zahteve po družinskih plačah.

To bi bila dva vidika, v okviru katerih bi se na uspešen in socialen način dalo tudi pri nas izločiti mnogo žensk iz javnega delovnega procesa. Na desetletje prostih mest v javnih in državnih službah pa bi se dobilo, ako se reducirajo vse tiste ženske uslužbenke, katerih možje ali pa očetje zaslužijo toliko, da bi lahko dobro in celo udobno z družino vred živeli tudi brez lastnih službenih dohodkov. S tem se nikomur ne bo godila krivica. Kajti časi so tako težki, da je morala velikanska večina ljudi globoko znizati svoj življenjski standard, zelo mnogi celo pod življenjski minimum. Družba, ki hoče veljati za urejeno, ne more in ne sme trpeti, da bi po nekaterih družinah dva, trije ali pet bilo zaposlenih z odličnimi plačami, največkrat radi svojih ugodnih familijarnih zvez in pro-

Protiitalijanska ofenziva v Podonavju

Čehi in problem Avstrije

Zanimiva izmenjava not med Prago, Parizom in Rimom, ki odkriva uso resnost položaja

Praga, 28. febr. (Posebno poročilo »Slovenec«). Nenadna ofenziva italijanske diplomacije v Podonavju je v prvih dneh vzbudila v tukskih političnih krogih začudenje in nerazpoloženje, ki pa se sedaj, ko se obzorje polagoma čisti, že polega. Največ je k pomiritvi doprinesla nota, ki jo je poslala praški vladi in baje tudi v druge prestolice v vzhodni Evropi, francoska vlada. Novi francoski zunanji minister Barthou je v kratkih in jasnih besedah napisal v tej noti, »da se končna ureditev podonavskega vprašanja ne bo izvršila brez sodelovanja in brez odobritve francoske vlade«. Te jasne in odločne besede so vplivale blagodejno in to tembolj, ker je znano, da je francosko zunanje ministrstvo, ko ga je vodil še nezmožni prijatelj Stavjskega Paul-Boncour, še ne-

Dr. Beneš

pravno izjavilo dr. Benešu, ko se je nahajal v Parizu, da »vendar ne sme pričakovati od Francije, da bo vedno kot žandarm ščitila njegovo državo in da je najboljša, da on in njegovi zavezniki iščejo sporazuma z Italijo samo«. Tukaj ne obstoji nobeden dvom o tem, da je bila tudi Francija presenečena po nenadnem navahu Italije na Avstrijo in da je novi zunanji minister Barthou takoj porabil priliko, da napravi črto čez fantastično politiko predhodnika Boncourja in z nova podčrta svojo stališče francoske vlade v avstrijskem vprašanju, stališče, ki podpira politiko Male zveze.

Češko časopisje: „Nočemo varuštva Italije nad Avstrijo!“

Tuksajšnje časopisje je zelo jasno odgovorilo na italijansko ofenzivo. Poluradne »Lidove Noviny« so se izrazile, da je sedaj Mussolini »postavil češkoslovaško državo pred izbiro: ali združitve Avstrije z Nemčijo, ali pa neodvisnost Avstrije pod italijanskim varuštvom. Češkoslovaška republika nasprotuje enemu in drugemu in Italija bo morala položiti svoje karte na mizo ter jasno povedati, če želi urejevati Podonavje brez nas ali proti nam.« Čehom je vseeno, »kakšna vlada obstoja v Avstriji, samo tega bi ne dopustila, da bi ta vlada bila kakšna smešna igračka v rokah katerekoli velesile«. »Bohemia«, ki je glasilo češke veleindustrije, trdi, »da hoče Italija oživiti pristanišče v Trstu, ki ej z Reko vred popolnoma umrlo in da skuša za to omamiti Avstrijo s svojim fašizmom. Suvich sam je poslanec Trsta in bi bil ponosen, če bi njegovo pristaniško mesto vstalo od mrtvih, četudi bi vsa Evropa bila v plamenih«. Tudi poluradna »Prager Presse« je ugotovila »gotove načrte, ki jih goji Italija, da ustvari neke vrste »Proti-Malo zvezo«, a da bo naletela na nepremostljive ovire, ker druge države ne bodo pripustile, da se reši Avstrija iz rok Nemčije, samo da pade popolnoma v nedrje Italije«.

tekci, dokler je ob strani na tisoče družin brez vsakega dohodka. Tembolj so vse obsebe vredne tiste antisocialne in anacionalne osebe, ki vlečejo po več plač iz javnih sredstev, večkrat celo poleg pokojnine in drugih dohodkov. Ako bo tukaj hotela javna oblast vmes poseči, bo takoj mesta za tisoče mladih intelektualcev, ki nestrpno in v skrajni bedi čakajo zaposlitve. Kadar pridejo nad narod časi tako splošnega pomanjkanja, kot ga sedaj mi preživljamo, ni več socialno pravično, ako imajo nekateri veliko in preveč, vsi drugi pa nič.

V naši javnosti se že nekaj časa vodi anketa pod mnogo obetajočim naslovom: kam z žensko mladino? Zeleti bi bilo, da bi to iskanje, porojeno iz stiske časa, čim bolj usmerilo žensko k poklicem, ki res odgovarjajo njeni ženski naravi in v katerih se more tudi kot žena izživljati. Tako žena ne bo več posnemovalka in konkurentinja moškega v njegovem poklicu, ampak bo z veseljem in uspehom z njim sodelovala in njegovo delo na svojem področju — dopolnjevala, drin.

Svarila Prage: „Iskati bomo morali drugih zaveznikov...“

V tem smislu je češkoslovaška vlada, kot poročajo v informiranih političnih krogih Prage, obvestila Francijo. Če so informacije Vasega dopisnika točne, je praška vlada naglasila v tej svoji noti, da načelno ni nasprotna temu, da bi se druga drugi približali Avstriji in Madjarska sami, brez vmešavanja Italije, ker bi to nikakor ne škodovalo interesom Male zveze, nikakor pa ne more biti govora o kakšnem italijanskem protektoratu. Češkoslovaška nota pa naglašava nadalje, da bi delne zmage narodnih socialistov v Avstriji, ki pa bi nikakor ne smela povzročiti Anschlussa, smatrali za manjše zlo kot pa utrditev italijanskega vpliva na Dunaju in v Budimpešti. Kot tretja točka navedene note češkoslovaške vlade se omenja tudi opomba, da bi v primeru nadaljnjega prodiranja Italije v Podonavje nastal za češkoslovaško podobnen slučaj, kot je bil v Poljski, ko se je zaradi neodločnosti francoske politike morala poljska vlada odločiti, da sama na svoj račun poravnava vse spore z Nemčijo, češ, da se Češkoslovaška in Mala zveza nista borili proti združitvi Avstrije z Nemčije zato, da bi avstrijska republika sedaj padla pod italijansko nadoblast.

Tukaj so torej mnenja, da bodo prihodnji tedni prinesli polno jasnost, Italijanske ofenzive v Po-

donavje Češkoslovaška in njene zaveznice ne bodo tolerirale in če jih pri tem Francija ne bo podpirala, bodo morale iskati drugih zaveznikov in izbrati manjše zlo. Nikdo nima vzrokov za to, da bi pomagal Italiji proti Nemčiji v reševanju Avstrije. Nasprotno.

Francija opominja Italijo

Vaš dopisnik je tudi izvedel, da je Francoska vlada takoj po sprejemu pojasnil, ki jih je sprejela iz Prage in iz prestolice Male zveze, ostro nastopila tudi v Rimu, kjer je izjavila, da je Boncour odobril samo tisti načrt Italije glede Podonavja, ki ga je predložil v Ženevi, a da ne more sprejeti politike, ki bi šla preko tam začrtanih meja. Diplomatično ravnovesje v Podonavju je vsled italijanskega sunka proti Dunaju ogroženo in Francija ni več voljna prepustiti Podonavja svobodnemu urejevanju italijanske vlade, marveč bo treba iskati popolnoma novih osnov za podonavski sporazum, ker prvih Italija ni spoštovala.

Nastop Male zveze, kajti po ustavi Male zveze, je zunanja politika vseh treh zaveznic sporazumno ista in velja za vse, ki je bil miren a energičen, je učinkoval zelo dobro in je razčistil ozračje. Izrazil je močno reakcijo v Franciji, ohladil glave na Dunaju in v Pešti ter zmedel štrne v Rimu. Ni pa izključeno, da bo Mala zveza še vedno vztrajala na tem, da glede Avstrije zavzame stališče »manjšega zla«.

Glavoboli italijanske politike

„Slepa politika nezrelih otrok, ki so sami pripravljali svojo škodo“

Rim, 28. febr. Z. Agencija »Agete« je objavila iz Rima daljše poročilo, v katerem podčrta, kako se je Italija po 15 letih prvič znašla pred germansko nevarnostjo, in kako se je ravno v avstro-nemškem sporu razgalila nedoslednost v italijanski politiki v povojni dobi. Enkrat se je Italija proglašila za revizionistično, da se prikupi Madjarom in Bolgarom, sedaj pa mora naenkrat zagovarjati mirovne pogodbe, da prepriča združitve Avstrije in Nemčije. Italija je bila neprijateljsko razpoložena proti Mali zvezi in jo spodkopavala, kjerkoli je le mogla, sedaj pa se zaveda, da se je ravno v

avstrijskem vprašanju oropala samo sebe najboljših zaveznikov. Dolga leta je Mussolini vihtel meč za Nemčijo, jo podpiral v razorožitvenih vprašanjih, jo gnal proti Zvezi narodov, sedaj pa išče zaveznikov, ki bi jo branili pred prerajeno Nemčijo. pred imperijalizmom germanstva. Dolga leta je pridigovala lažev, proslavljala hitlerjantstvo, vzgojila avstrijski fašizem, sedaj pa išče potov, ki naj bi jo varovali pred nevarnostjo, da se oba lažista združita v borbi proti — njej. Slepa politika nezrelih otrok, ki so sami pripravljali ne red, v katerem se bodo zadušili.

Kaj se godi v Avstriji

Francija je proti vpostavitvi Habsburžanov

Pariz, 28. februarja. AA. Havas poroča: V diplomatskih krogih mislijo, da je treba z rezervno sprejeti nepotrjene vesti, ki se pojavljajo v listih v zvezi z možnostjo obnove habsburške monarhije. V teh krogih mislijo, da se je treba vzdržati prenapetih sklepov. Naglašajo, da bi kakršnokoli dejanje v tej smeri ne glede na to, da bi povzročilo politične težave, bilo v nasprotju z obveznostmi, ki sta jih sprejeli avstrijska in madjarska vlada v zvezi s sklepi poslaniške konference 4. februarja 1920 in 1. aprila 1921. V teh sklepih se je kakor znano predložilo dunajski in peštanski vladi, da bi bila restavracija Habsburgovcev v nasprotju s temeljnimi načeli mirovnih pogojev in da je zato glavne zavezniki države ne bi moge dovoliti. Razen tega tudi naglašajo, da je Madjarska po neuspelem prevratnem poskusu bivšega cesarja Karla prevzela nasproti velesilam novo, še kategoričnejšo obvezo v tej smeri.

Povsod vlada mir

Dunaj, 28. febr. b. Danes popoldne je potekel famozni Habichtov ultimatum dr. Dollfussu in njegovemu režimu. Kljub temu pa vlada na Dunaju popoln mir. Policija se spreha po ulicah kakor po navadi brez pušk samo z revolverji. Le v bližini javnih poslopij so postavljene tudi straže Heimwehra istotako brez pušk.

Kar se tiče meje, so graničarji okrepljeni. Na mejo je bilo odposlanih 3—4000 članov Heimwehra in 1 gradiščanski polk.

Dunaj, 28. februarja. p. Dopsnik Reuterjeve agencije je imel danes poseben razgovor z avstrijskim kanclerjem dr. Dollfussom, katerega je vprašal o obmejnih incidentih, o katerih so začela prihajati poročila. Kancler dr. Dollfuss mu je dejal,

Mussolini se umika in grozi Rimski sestanek se bo vršil

Rim, 28. febr. b. Po vrnitvi Suvicha se v Rimu sedaj potrjuje vest dunajskega lista »Der Morgen«, da se bo dne 12. marca v Rimu vršil sestanek med Mussolinijem, Dollfussom in Gömbösom, ki ostaneta v Rimu do 14. marca. Fašistični tisk trdi, da se na sestanku ne bo prav nič razpravljalo o carinski uniji, ampak samo o vprašanju gospodarskega sodelovanja, da se da Mussolinijevemu načrtu za gospodarsko reorganizacijo Podonavja konkretna oblika. Samo na tem temelju so se vodila pogajanja in zato nima nihče razloga, tako trdita milanski »Popolo d'Italia« in rimska »Tribuna«, da se vzemirja, ker so v ostalem tako italijanski kakor tudi madjarski politični krogi izključili možnost, da bi pri teh pogajanjih prišlo do avstrijsko-madjarske, ali celo do italijansko-madjarsko-avstrijske carinske unije, še manj pa do kake politične ali vojaške zveze med temi državami. To je po mnenju vseh fašističnih listov najboljše tansivo, da tu ne gre za nič, kar bi bilo naperjeno proti katerikoli drugi državi.

Italija ne želi nič drugega, kakor da v interesu Madjarske in Avstrije in sploh evropskega miru čimprej pacificira srednjo Evropo. Ni dvoma, da bo gospodarsko sodelovanje med Madjarsko, Italijo in Avstrijo imelo tudi zunanje-politične posledice, toda te posledice bodo samo v korist evropske mirovne politike, zaradi česar tudi nihče ne more temu ugovarjati. Za Italijo je avstrijska neodvisnost tako glede odnosov z Nemčijo, kakor tudi v odnosu s Francijo in Madjarsko, rešeno vprašanje. Po mnenju Italije ima Avstrija kot neodvisna država pravico, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi dela na zboljšanje svojega ekonomskega položaja in na okrepitev gospodarskih zvez s sosednimi državami, predvsem Italijo in Madjarsko. Italijanska vlada bo podpirala Avstrijo v tej njeni akciji tako dolgo, dokler ne bo dosegla cilja in se pri tem ne bo niti najmanj brigala, kaj misli o tem Pariz in Berlin, katerih stališči sta v tem trenutku, čeprav to izgleda precej nenavadno, do gotove meje isto-

Zanimiva seja v nar. skupščini

Odločen nastop ministra na razpoloženju Andre Staniča radi oddajanja železniških zgradb inozemskim trdkam

Belgrad, 28. febr. m. Na snočnji seji narodne skupščine, ki je trajala od pol 10 do polnoči, so govorili Milan Zivanović, Milutin Jevtić, dr. Vido- vič, in Mihaelo Jevtić, ki so vsi kritizirali proračun, pa izjavili, da bodo zanj glasovali.

Današnja seja narodne skupščine se je pričela ob 8 zjutraj. Prvi je govoril Kosta Aleksić, potem Ferdo Šega, Ignac Stelanović, Salih Baljić in Miho- van Lazarević, ki bodo tudi glasovali za proračun so ga pa istolako kritizirali.

Govor Andre Staniča

Nato je dobil besedo bivši minister in narod- ni poslanec Andre Stanič, ki se v svojem dveur- nem skrbno sestavljenem govoru bavi z vprašan- jem pogodb, ki jih je sklenil sedanjí prometni mi- nister, ki načeluje temu resoru nepretrgoma od 6. avgusta 1922, z različni inozemskimi trdkami ra- di gradnje železniških prog v naši državi. Govor- niki tekoč v uvodu naglašajo, da so te pogodbe ve- likega pomena tudi v finančnem in političnem ozi- ru, ker se z njimi angažira naša država, da v te- ku 12 let izplača tem inozemskim trdkam nad 2 milijardi 100 milijonov Din. Obzvaluje, da v teh vprašanih ni mogel že prej govoriti, ker bi se bile te pogodbe sicer lahko preprečile. Na žalost ni imel na razpolago potrebnih podatkov. Pravil- na rešitev tega vprašanja bo v tem, da se te po- godbe prometnega ministrstva z različni inozem- skimi trdkami takoj razveljavijo. Zatem se obšir- no bavi z različnimi pogodbami, ki jih je sklenil pro- metni minister z različni inozemskimi trdkami za gradnjo železniških prog. Izjavlja, da so vse ske- lenjene na škodo države in nadaljuje: »Zaradi tega moram postaviti vprašanje: Koliko bi stalo državo, če bi dela izvršili z domačimi podjetji in kakšno škodo trpi država, da so se dela oddala inozem- cem?« Tu navaja Stanič, da je oddelek za želez- niške kredite izdelal proračun, po katerih bi grad- nja železnic z domačimi trdkami stala samo 1.023.000.000 Din, če semkaj še pristoječe in pri- merljajo cene materiala in delovno moč pri nas, bi bila razlika v oddaji dela inozemcem in doma- činom še ogromnejša. Zaradi del, od katerih ima država samo škodo, se ho kriza še povečala. Če bi vsa ta dela izvrševali naši domači podjetniki — je trdil Stanič —, bi si država prihranila 800 milijonov dinarjev, za kolikor je sedaj oškodova- na. Od tega pa bi imeli korist naši obrtniki, de- lavci, industrija ter državne finance.

»Te pogodbe,« je nadaljeval govornik, »so po- leg materialne škode prizadeli naši državi tudi veliko škodo na ugledu, kajti človek ima vtis, da so bile te pogodbe predložene samo v podpis in da ni bilo druge strani, ki bi v interesu države pre- prečila sklenitev takih pogodb. S temi pogodbami pa se je kršila tudi ustava. Zakaj so bile sklenjene te pogodbe? Na to vprašanje ni niti naši javnosti, niti narodnemu predstavništvu dal prometni mi- nister nobenega odgovora in pojasnila. Sklepanje

takih pogodb in na tak način je treba najostreje obsojati. V tem pogledu je sedaj potrebna akcija narodnega predstavništva in vlade. Na tak način se bo omogočilo, da se ne pojavlja več tak slučaj, ki prinaša državi moralno in materialno škodo. Z ozirom na to, da je bila država oškodovana za ogromne vsote, mora sedanjí prometni minister nemudoma izvajati konsekvence. (Burno odobravanje v skupščini in plaskanje.) Da je prišlo do takih pogodb, so omogočile tri stvari: 1. Prometni mi- nister Radivojević ni bil žal kos svoji dolžnosti, za- radi česar mora takoj podati ostavko. (Burno odo- bravanje v skupščini.) 2. Ker nimamo potrebne objektivne in javne kritike. Ti slučajni dovolj jasno pričajo, kako nam je taka kritika potrebna. 3. Slu- čaj se je nadalje zgodil lahko samo zaradi tega, ker imajo člani finančnega odbora slepo zaupanje v delo vlade.

Govor bivšega prometnega ministra Staniča je vsa dvorana poslušala v popolni tišini. Njegova iz- javljanja so napravila na vse navzočene najgloblji vtis. Ko je Stanič končal svoj govor, je vsa dvo- rana burno plaskala in odobravalta govornikova iz- javljanja.

Izjava g. min. predsednika

Ko se je nemir polegel, je takoj prišel govoriti predsednik vlade Nikola Uzunović, ki je dobečno izjavil sledeče: »Vem, gospodje, da narodna skup- ščina ni pričakovala, da se bo po govoru našega uglednega tovariša Staniča javil k besedi predse- dnik vlade. (Tako jel) Gospodje, gospod Stanič nam je s preglednostjo, s katero razpolaga samo izobra- žen in objektivni širokovnjak, orisal zadevo, ki je brez dvoma velikega pomena za narodne interese in ki jo bo narodno predstavništvo brez dvoma z največjim zanimanjem zasledovalo. Iz njegovga govora smo mi kot nestrokovnjaki lahko posneli vse, kar nam nalaga dolžnost in nam tudi daje pravico, da se v stvar pogledimo in na drugi strani, da zahtevamo sodbo o tej zadevi tudi z drugih strani. (Odobravanje.) Ker pa je prometni minister trenutno zadržan in ne prisostvuje tej razpravi, bo lahko odgovoril v specialni debati, ki je bolj pri- kladna za proučevanje strokovnih razprav. Naša dolžnost je, da počakamo na odgovor pristojnega resornega ministra ter da potem zavzamemo svoje stališče. (Burno odobravanje in plaskanje.)

Za ministrskimi predsednikom so govorili: Mirok Došen, Albin Koman in Todor Konić, ki bodo vsi glasovali za proračun. S tem je bila do- polnitska seja zaključena.

Popolnitska seja se je nadaljevala ob 4. Prvi je govoril Čerar, nato Uroš Nedeljković, Josip An- tonović in Milivoj Perić, ki bodo tudi vsi glasovali za proračun.

Nato je dobil besedo dr. Stano Rapa, ki je ostro napadel Zvezo bojevnikov, na kar je nastala huda debata med njim in poslancem Pavličem. Se- ja se traja.

Figaro: „Napravite z železno roko red!“

Burni dnevi v Franciji Daudet dolži najodličnej- še osebe umora Princeja

Pariz, 28. febr. Francoske javnosti se polšača vedelo večje razburjenje zaradi umora sodnika Princeja. Trdi se, da se na policije oziroma na oblasti vrši velik podtalen pritisk, da bi se pre- sklavala glede zločina poiznosa. Francosko- socialistično četo dolže, da si izmišlja vedno nove verzije o umoru, med katerimi je najnovejša ta, da so ga odstranili rojalisti, ki da so s tem hoteli zakriti svojo lastno skrivno pri skandalu Sta- vijskega.

Nasproti temu stoji, da dozdaj še noben član desnice ni znan, ki bi bil prejel kakšno podkupnino od Stavijskega, pač pa cela vrsta ministrov in po- sitancev leve. Tudi je značilno, da so Princeja na- bliž mrtvega samo en dan preje, preden bi bil moral izpovedati pred parlamentarno komisijo o skrivni bivšega ministrskega predsednika Chautempsa in njegovega svaka, glavnega državnega tožilca repu- blike, Pressarda, v aferi Stavijskega.

Javnost je hudo razburjena tudi zaradi tega, ker Pressard, kateremu je bil imenovan naslednik že pred tedni, svojih poslov do danes ni hotel predati.

Sele 27. t. m. je izredni ministrski svet pod predsedstvom samega predsednika republike Le- bruna sklenil, da mora Pressard svoje poste pre- dati. Justini minister Cheron je predlagal, da se Pressard sploh odpusti iz službe, drugi so pa celo zahtevali, da se aretira. Toda Herriot je v zelo živahni debati dosegel, da se Pressard ne odpusti, ampak imenuje na drugo mesto, ker bi se sicer akrepil neutemeljeni sum množice, da je on v zvezi z umorom Princeja.

Javnost je zdaj še hujše razburil znani monar- histični vodja Leon Daudet, ki je objavil v »Action Française« s svojim podpisom članek, v katerem naravnost obdoljuje bivšega ministrskega predse- dnika Chautempsa in glavnega tožilca republike Pressarda, da sta ona naročila umor Princeja ter

ju pozivlja, naj ga tožita. Tudi drugi desničarski listi so že obtožili tega čina druge vodilne moče radikalnosocialistične stranke, dozdaj pa se nihče od njih ni tožil, kar seveda okrepljuje vse močnej- šume in govornice. Ti listi tudi povajljajo trditve, da je večina denarja Stavijskega šlo za volivni fond bivše vladajoče stranke.

»Figaro« se sprašuje, ali še obstoja v Franciji vlada in vladna avtoriteta in pozivlja g. Donner- gnea, naj ne ima nobenih ozirov in naj se ne udaja nobenim pritiskom in grožnjam, ampak naj napravi z železno roko red, ker na njegovi strani je vsa postena Francija. Če ne, bo govorilo ljudstvo! — tako zaključuje »Figaro«.

Senzacionaine izjave Tudi Chiappe ni neodolžen?

Pariz, 28. febr. e. Danes je začela poslovati parlamentarna anketa komisija v Stavijskijevi aferi. Ze pri prvem zaslišanju je prišlo do senzacio- nalnega odkritja. S francoske rivijere se je vrnil bivši pariški policijski prefekt Chiappe in bil kot prvi zaslišan. Pri tem zaslišanju se je ugovorilo, da je bil Chiappe intimen prijatelj Stavijskega in da sta večkrat skupaj večerjala. Pri eni izmed teh večerij je Stavijskega spoznal tudi bivši poslanec in bayonnski župan Garat. V navzočnosti Chiappeja je Stavijskij prosil Garata, da posreduje pri obla- steh v tem smislu, da bo na Korziški izvoljen za poslanca Chiappejev zet. Za njim je bil zaslišan bivši finančni minister Bonnet. Očitalo se mu je, da je v Stresi večkrat sedel skupaj s Stavijskim. Bonnet pa je sedaj odgovoril takole: »Na medna- rodni gospodarski konferenci v Stresi je bilo več kot 60 banketov in je prav mogoče, da je pri eni izmed teh miz, pri katerih sem jaz sedel, sedel včasih tudi kak Stavijski.« (Smeh.)

obmejnim četam, naj bodo bolj previdna pri takih dejanjih.

Japonski listi menijo, da so Rusi nervozni, ker smatrajo kronanje Pu Yija za dogodek, naperjen proti interesom Rusije na Pacifiku.

Osebnosti

Belgrad, 28. febr. m. Upokojeni so: Jure Ka- zina, sodnik okrož. sodišča v Novem mestu; Alojz- zij Rangl, svetnik 4. pol. skup. 2. stop.; Rombert Gudani, Alojz Baša, Avgustin Ludvik, Franc Ze- mljanski, Alojz Velhovec, svetniki 5. pol. skup. pri ljub- lianskem žel. ravn.; Rudolf Jakel, poverjenik 6. pol. skup., Jože Mohorčok, višji kontrolor 6. pol. skup., Franc Blažun, Edvard Antosijević, Viktor Turn, višji kontrolor 6. pol. skup. pri ljubli- anskem žel. ravn. Ostavka na državno službo je spre- jeta od dr. Janeza Plečnika, člana ban. zdravstve- nega sveta v Ljubljani. Na njegovo mesto je po- stavljen dr. Aljaž Košir, izredni profesor.

Belgrad, 28. febr. m. Upravni odbor »Putnika« je na svoji seji razrešil dolžnosti generalnega ravnatelja »Putnika« Slavka Siroševića.

Tisti, ki vodijo novo Nemčijo

Hitler Göring Goebbels

»La Croix« je poslala v Nemčijo svojega po- sebnega dopisnika in objavila sedaj njegova zelo zanimiva in nepristranska opazovanja. - »Slovenec« z veseljem prinaša nekaj izvlečkov iz teh člankov, ki jih bodo njegovi bralci s pridom in zanimanjem čitali.

„Führer“ — Voditelj

Hitler je brez dvoma neizmerno popularen v Nemčiji in to posebno zaradi svoje skromnosti in priprostosti. Hitler samega sebe popolnoma ob- vlada in stedi svojega zmoglostja ni nicesar iz- gubil od svoje osebnosti. Ostal je isti, kot je bil, ne piše, ne kadí, oblači se skromno, živi skromno in ohranja je vso svojo modro priprostost. Režim je mislil sicer, da ga mora obdati s posebno var- nostno stražo 700 velikonov res je tudi, da Hitler ne gre nikamor brez svojega najvišjega staba, toda le pogledje ga, kako približa na velika zborovanja ali v nemška mesta, sedeč v prvem avtomobilu na desni strani svojega šoferja, obločen v svojo skrom- no obleko in brez klobuka. Enkrat sta njegov avto- mobil zaustavila pri Reichenau dva delavca, proseč šoferja, ker nista poznala čigav je avtomobil, naj ju popelje do bližnjega mesta. Ko sta izstopila, jima je dal svoj plašč. Sele čez par dni sta zvedela, s kom sta se vozila. Taki dogodki širijo in po- glablja Hitlerjevo popularnost med ljudstvom.

Glede njegovega verskega življe- nja prevladujejo povsod ista mnenja. Ko je bil še vojak, je bil praktičen katolican. Ostal je veren še sedaj, a razmere mu sedaj praktično življenje pa verj otežujejo. Okrog njega je toliko sovraštva proti katolištvu nakopičenega, da bi izgubil vsaj polovico svojih pričaev, če bi praktično zaživel kot katolican. Saj je znano, kako je ob nastopu svoje vlade odločno odločil, da bi spremljal Hin- denburga v protestantsko cerkev k zahvalni božji službi, a tudi v katoliško cerkev ni šel, izgovarjajoč se, »da je še izključen iz cerkve«. Sel je z Göb- belsom, ki je tudi katolican, na grob padlih vo- jakov na pokopališče. Toda najbolj značilna poteza Hitlerjevega značaja se zrcali v sledečem dogodku, ki je popolnoma verodostojen: Hitler jebral pred parlamentom manifest svoje vlade, ki je bil sestavl- jen pri ministrskem svetu in odobren od vseh članov vlade. Toda na velikansko zrudenje in ogorčenje Hugenberga in Göringja je vrnil v vladni manifest, ne da bi bil koga vprašal za mne- nje ali iskal odobritve pri članih svoje vlade, cele nove, od njega samega sestavljene odločke. In ti odločki so vsebovali ravno obveznosti, ki jih je nemška vlada sprejela napram krščanskim cerkvam v Nemčiji! Göring in Hugenberg, strupena sovraž- nika krščanstva, sta divjala potem, a kar je bilo storjeno, je bilo storjeno in proflverski gonji ne- katerih narodnih socialistov so bile postavljene meje. Na ministrski seji si Hitler ni upal zagov- arjati tega stališča, kot da bi se bal svojih so- trudnikov, a dobre osnove njegovega značaja in njegova poštenost so mu ukazale, da zavaruje kr- ščanstvo pred očitnim preganjanjem države, ki bi najraje bila poganska.

Hitler je ostal oni priprosti vojak, korporal, kot je bil prej. Osobnost razumnostva okrog njega in vojaški pomp, ki ga obdaja, mu ne imponirata, niti ga ne moreta oslepiti. Hitler je ostal človek iz ljudstva, človek ljudstva. Danes, ko vsa pode- želska mladina naravnost drvi v mesta, je ta mo- sklenil, da bo obnovil v svoji mladini ljubezen in spoštovanje ročnega dela in življenja na kmetih. Ko mladina naravnost drvi v žele in v razumniške poklice, je Hitler pokazal neko omolovačevanje vseučiliških naslovov in diplom. On je edini državnik, ki je zavrnil častne doktorate, ki so mu jih vsiljevale nemške univerze. Do sedaj se kljub pritiskom in vabilom še ni nikdar odločil za kakšen obisk na vseučiliščih in učenih znanstvenih zavodih. Ostal je človek ljudstva. Sel je še dalje. Postavil je meje šolanju in omejil število onih, ki smejo vsako leto k maturi in na vseučilišče. Prepovedal je ženskam dostop do nekaterih razumnih poklicev. Izoliral mladenič se sramuje ročnega dela. Ročno delo pa je delo velikanske večine ljudstva, ki je edina trajna osnova državnega trajanja. On je prisilil tudi vse akademike, da morajo vsaj 6 mesecev delati v de- lavskih kolonijah, preden nastopijo svoje razumni- ške poklice. Menda danes, ko s sirašom giedamo to strast študiranja in to strasno tekmo za stu- diranimi poklici, ni nobenega niti v Nemčiji, niti izven nje, ki bi obziral te modre ukrepe človeka, ki bi rad rešil mladino in z njo trajanje nemškega naroda.

Eno napako pa ima Hitler. Gospodar samega sebe, gospodar širokih ljudskih množic, on nima zadosti trde pesti za svoje najbližje sodrujke. V tem se popolnoma razlikuje od Mussolinija. V krogu svojih sodelavcev je menda »predobro«, pre- več avstrijski. Zvest svojim prijateljem, nima moči, da bi se otresel niti enega izmed njih, akoravno čuti, da so mu postali težko breme. Od vseh strani dobiva dokaze, da bo treba očistiti vse, kar je re- volucija slabega pogleda na površje, toda on okleva in dvomi. Kot da bi se bal kretnje, ki je potrebna, a ki bi izgledala nevhaležna.

Danes ležijo na Hitlerju ogromne odgovornosti in v njega so uprli ogromni upi. On to ve, on se tega zaveda in tudi ve, da bo prišel kaos, če spusti vajat iz rok. Človek se s čudom sprašuje, če temu moži, ki je premagal toliko velikanskih ovir, primanjkuje sedaj še zadnjega junaštva in da bo slednjije omagal pod težo bremen svojih prijateljev, ker ni imel po- guma, da bi se jih iznebil, kot se je iznebil svojih sovražnikov...

Dunajska vremenska napoved. Pretežno obla- čno, od časa do časa padavine, temperatura se bo znižala.

Podhitterji — podvoditelji

Cisto nasprotno velja za Hitlerjeve najbližje sodrujke. Niti eden ne uživa le majhnega dela popularnosti, ki obdaja »Führerja«. Njihova imena: Göring, Goebbels, Frick, von Papen, von Schirach, undalje vsa ta nepregledna vrsta državnih namest- nikov, pokrajinskih voditeljev. To so večinoma na- silni, surovi in okrutni ljudje, brez vesti, brez usmi- ljenja, pripravljeni, da vsak trenutek prelivajo člo- vesko kri, če bi jih ne zadrževal starih pred redno vojsko Reichswelira, ki stoji neodvisna na strani in ki je nimajo v rokah, in pred katolici, ki bi rajše videli, da pride do resnega kulturnega spo- pada, kot da bi morali hirati vsled neiskrenega glu- hega preganjanja. Res je, ljudstvo večino teh ljudi sovraži in to sovraštvo tudi javno kaže! V Nemčiji, kjer so bili navajeni na dostojanstvo poklicnega uradništva, na dvorne svetnike, na resnične tajne svetunike in kjer je vsak tudi najnižji uradnik bil obdan s sijajem predstavnika državne oblasti in dobil svoj biščeč naslov — v tej Nemčiji danes ne razumejo, kako more postati recimo pekovski pomočnik državnim namestnik s sijajno uniformo, kot se je zgodilo v Hessenu, ali kako more postati pismonoša župan velikih mest, kot se je zgodilo v Trieru, v Koblenzu ali v Magdeburgu, ali kako more postati vojaški duhovnik brez vsake izobrazbe in kvalifikacije vrhovni škot vsega nemškega prote- stantizma. Ljudstvo čuti, kako so se ti ljudje pov- vzpeli. Ljudstvo gleda in sodi...

O Göringu, ki je surov in ambiciozen poleg tega, ki je vojak brez vsake kulture, recimo trde, da bi ga zdravilniki v drugih okoliščinah spravili že zdavnaj za varno obzidje kakšne norišnice. Te- ga čudaka, ki je postal ministrski predsednik Prus-rije, najbolj grize strast, da bi nastopal kot ne- omejen vladar, kot turški paša. Medtem ko je Hitler skromen in dober, je Göring ludoben. Politiki in časničarji, ki ga morajo poslušati, ne da bi trenili z očmi, izjavljajo, da jih vedno trese, kadar slišajo njegove surove izlive. Menda ga ni časopisa v Nemčiji, ki bi si upal ponatisiti njegove izjave, tako divje, tako surove in grdi so. Toda najhujše pri tem je, da je vsak prepričan, da je Göring v stani izvesti vse, kar govori in da je človek, o katerih pravi ljudski glas, »da so sposobni za vse«. Med njim in Hitlerjem postaja napetost vedno bolj in ostrejša.

Se bolj radikalen je dr. Goebbels, nemški Robespierre. Izstudiral se ga katoliške ustanove, poročil se je s protestantsko kćenko in je od svojih dijaških let obrnil strast za denar. Cisto nasprotno od Hitlerja je Goebbels povsod interesiran (denar- no). Toda priznati se mu mora, da se kljub naj- bolj divjim napadom na katoliški center in v svojih najbolj surovih in izživajočih govorih, nikdar ni spozabil tako daleč, da bi bil napadel katolištvo ali katoliško cerkev. Tega ni nikdar storil in ljudje pravijo, da v tem uboga popolnoma svojega pri- jatelja Hitlerja, ki ga drži nazaj.

Poleg Göringja — surovega in Goebbelsa — de- magoga stoji 26letni voditelj hitlerjevske omladine Baldur von Schirach, ki se je tako pre- krstil iz bolj navadnega Schmidta, kot se je pisal njegov oče — gledališki igralec. Von Schirach je nevaren in dela največ težav Hitlerju. Rad bi združil v svoji organizaciji vse, protestante, kato- ličane pod gestom: Jaz nisem ne protestant ne katolican, jaz verujem samo v Nemčijo. Iz njegovih okrožnic in govorov veje čisto poganstvo. Zato ni čuda, če med mladino vstaja puntarsko razpolo- ženje proti njemu. Protestante je sicer ugled, sedaj hoče je katoličane, a tudi med protestanti vre dalje in vstaja požar, ki je nevaren. Za Hitlerja je po- ložaj težaven. Ali naj razene tega mladitca in s tem da poguma opoziciji...

V nemških pokrajinskih cvetoje še drugi pod- hitterji. Najbolj izrazil tip je poiranski minister na Bavarskem, Wagner. Na njem se vidi, da bi v Nemčiji zares nastal kaos, če bi Hitler nenadoma izgubil. Pred par meseci so telefonirali Hitlerju v Berlinu, da hoče ta Wagner-boljševik aretirati kar- dinala Faulhaberja in ga poslati v koncentracijski tabor. Hitler se je isto uro vsedel v letalo in se odpeljal v Montkovo, kjer je eno celo uro pral glavo tega boljševika in mu zagrozil, da ga bo pri prvi podobni neumnosti ziomil.

Dejovanje teh podvoditeljev je morda največji povod za oklevanje in zadrževanje mnogih, ki bi sicer s Hitlerjem od srca radi sodelovali. Bodočnost Nemčije je odvisna, to je danes jasno, od tega, če bo imel Hitler poguma, da se znebi »pen nemške revolucije«.

Faulhaber - papežev legat

Berlin, 28. febr. e. Papež je imenoval mona- koveškega kardinala Faulhaberja za poslanika sv. stolice. Ta naslov zagotavlja kardinalu Faulhaber-ju pravico eksterititajnosti in bo torej užival na pram nemškem oblastem iste pravice, kakor diplo- matski predstavniki drugih držav. To imenovanje predstavlja nekaj izrednega in pomeni, da hoče sveti oče kardinala, proti kateremu so nepeje si vsi napadi hitlerjevskih ultranacionalistov, zaščitiiti.

Zagreb, 28. febr. e. V mesecu se bo v Zagrebu vršil jugoslovanski fiziološki kongres. Začel se bo v Zagrebu 10. maja in se nadaljeval 13. maja v Ljubljani.

Smrtna kosa

Danes dne 28. februarja zvečer je umrl v Vi- marjih št. 22, znani mizarski mojster in posestnik Franc Bizjak, oče soproge gospoda ministra n. r. Jožeta Gostinčarja. Bil je stara slovenska in krščanska korenina in je doživel 82 let. Bil je član »Čitalnice« in drugih društev. Pogreb bo v petek 2. marca ob pol 9 na pokopališče v St. Vidu. Na počiva v miru, sorodnikom pa naše iskreno so- žalje!

Na Daljnem vzhodu

Pred kronanjem mandžurskega cesarja Pu Yi-ja Rusija nezadovoljna

Mukden, 28. februarja, p. V Mukdenu in Sin- kingu, glavnem mestu nove mandžurske države se vrše zadnje priprave za slovesno kronanje man- džurskega cesarja Pu Yija. Mesta so v zastavah. V Sinkingu je prispela velika deputacija japonske vojske in mornarice, da prisostvuje svečanostim. Danes je Pu Yi prenehal s postom in meditacijami ter je preživel večer v templju. Novi cesar nosi naslov Kangteh, kar pomeni »Mir in čednost«, tako se bo imenovala tudi njegova doba. Jutrišnje sve- čanosti kronanja se začno najprej z banketom, nato bo žrtvovanje bogovom in končno velika pa- rada mandžurske vojske. Danes je Pu Yi sprejel v maršalskem kroju tuje novinarje. Da dokáže, kako hoče prekiniti s starimi šegami in razvadami, so imela k temu sprejemu pristop tudi žene no- vinarjev.

Japonski poslanik je danes vložil v Moskvi protestno noto glede obstreljevanja japonskih letal. Nekor znano, so dne 23. in 25. februarja japonska letala v bližini sovjetske meje zasledovala ro- janje, toda pri tem so se približala toliko meji, da so Rusi začeli nanje streljati, ker so mislili, da ho- čajo Japonci preleteti sovjetsko ozemlje. Da se prepreči v bodoče tako obstreljevanje, zahteva ja- ponska vlada, naj dajo sovjetske oblasti naročila